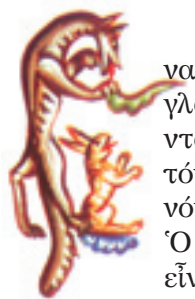

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ

● Τοῦ Γεώργιου Ἱ. Μαντζαρίδη
Ὁμότιμου Καθηγητῆ ΑΠΘ

νας ἀπό τούς παλαιότερους καί γλαφυρότερους Κανόνες, πού συντάχθηκαν γιά τόν ἅγιο Γεώργιο τόν Τροπαιοφόρο, εἶναι καί ὁ Κανόνας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης. Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας συνέταξε, ὅπως εἶναι γνωστό, πολλά πεζά καί ποιητικά ἔργα, ἀνάμεσα στά ὁποῖα καί τόν περισπούδαστο Μεγάλο Κανόνα, πού ψάλλεται κατά τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Ἐπιλέξαμε τόν Κανόνα αὐτόν ὄχι μόνο γιά τό θεολογικό ἐνδιαφέρον πού παρουσιάζει, ἀλλά καί γιά τίς μορφολογικές ἰδιαιτερότητές του.

α) Τό πρῶτο χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ Κανόνα αὐτοῦ εἶναι ὅτι δέν παραλείπει τήν δεύτερη ὥδή. Ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ Κανόνες ἔχουν συνήθως ἐννέα ὠδές, παραλείπουν ὅμως σχεδόν πάντοτε τήν δεύτερη. Στήν περίπτωση ὅμως τοῦ Κανόνος αὐτοῦ ἔχουμε τό παράδοξο φαινόμενο νά ὑπάρχουν ὄχι μία, ἀλλά δύο δεύτερες, ὅπως καί δύο ἑνατες ὠδές.

β) Ὁ ἀριθμός τῶν τροπαρίων τῶν διαφόρων ὠδῶν δέν εἶναι σταθερός ἀλλά κυμαίνεται μεταξύ ὀκτώ καί δώδεκα.

γ) Ὅλες οἱ ὠδές συμπεριλαμβάνουν ἀπό ἓνα ἕως δύο Θεοτοκία, ὅπως ἐπίσης ἀπό ἓνα ἕως δύο Τριαδικά.

Ὁ Κανόνας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου γιά τόν ἅγιο Γεώργιο ψάλλεται σέ τέταρτο ἦχο καί ἀρχίζει μέ πρόσκληση ὅλης τῆς κτίσεως σέ χαρά καί ἀγαλλίαση γιά τήν πανήγυρη τοῦ Μεγαλομάρτυρα:

«Αγαλλιᾶσθω ἡ κτίσις πνευματικῶς σήμερον τῇ ἀναστάσει γάρ Χριστοῦ τοῦ ἀθλοφόρου ἡ ἔνδοξος συνανατέλλει πανήγυρις, ἅπαντα χαροποιούσα μυστικῶς τῆς γῆς τά πέρατα»¹.

Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος, μέ ὅσα ἡ Ἐκκλησία «τιμᾷ τούς προλαβόντας, προτρέπεται τούς παρόντας»². Ἐγκωμιάζοντας τά κατορθώματα τῶν ἁγίων καί παρουσιάζοντας τήν πίστη καί τό φρόνημά τους, προτρέπει τούς πιστούς στήν ἀρετή καί τήν ἀγιότητα. Ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔτσι καί ὅλοι οἱ ἅγιοι εἶναι μιμητές τοῦ Χριστοῦ, πού προβάλλονται στούς πιστούς πρὸς μίμηση. Βλέποντας στόν ἓνα ἅγιο νά δεσπάζει ἡ ὁσιότητα, στόν ἄλλο ἡ πραότητα, στόν ἄλλο ἡ δικαιοσύνη κ.τ.λ., βλέπουμε τόν ἴδιο τόν Χριστό μέ τήν ἰδιαιτερότητα τῶν μελῶν τοῦ σώματός του νά παρατείνεται μέσα στήν ἱστορία.

Ἡ γιορτή τοῦ ἁγίου Γεωργίου συνδέεται μέ τήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σύνδεση αὐτή, πού ἀποτελεῖ κοινό τόπο στήν ὑμνολογία τοῦ ἁγίου Γεωργίου, δέν ὀφείλεται μόνο στό γεγονός ὅτι ὁ ἅγιος ὑπῆρξε μιμητής τοῦ θανάτου καί τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ στήν ἐορταστική συγκυρία τῶν δύο γιορτῶν, ἀλλά ἔχει καί τήν βαθύτερη θεολογική της αἰτία.

Ἡ γιορτή αὐτή, ὅπως καί ὅλες οἱ γιορτές τῶν ἁγίων, ἔχουν στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μιά διαφορετική λειτουργικότητα ἀπό τίς γιορτές τῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας τῆς θείας οἰκονομίας γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου. Οἱ γιορτές

τῶν ἁγίων δέν αὐτονομοῦνται ὡς γιορτές πού προβάλλουν καί ἐπαινοῦν τά κατορθώματά τους· δέν εἶναι γιορτές ἡρώων ἢ ἐπιφανῶν προσώπων τῆς κοινωνίας. Οἱ γιορτές τῶν ἁγίων εἶναι γιορτές ἀνθρώπων πού πρόσφεραν τόν ἑαυτό τους στόν Χριστό καί ἄθλησαν μέ τήν δύναμη καί τήν χάρη τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι γιορτές πού φανερώνουν τήν παρουσία τοῦ Χριστοῦ μέσα στόν κόσμο.

Ἔτσι καί ἡ γιορτή τοῦ ἁγίου Γεωργίου, πού διαδέχεται συνήθως τήν γιορτή τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἔρχεται, ὅπως ἀναγράφει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης στόν Κανόνα του γιά τόν ἅγιο Γεώργιο, σάν μιᾶ ἐαρινή πανδαισία καί ἱερή τράπεζα, πού παραθέτει ὁ ἅγιος μετά τήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μέ τούς ἄθλους τῶν πόνων του: «Ἐαρινήν πανδαισίαν ὡς ἱερὰν τράπεζαν ὁ στεφανίτης τοῦ Χριστοῦ μετά τήν ἔνδοξον ἔγερσιν τοῦ Ζωοδότου προέθηκε σήμερον πᾶσι πιστοῖς θεοπρεπῶς ἄθλους τῶν πόνων αὐτοῦ»³.

Ὁ Γεώργιος βαδίζει πρὸς τό μαρτύριο ἄοπλος ἀλλά καί πάνοπλος. Ἡ πανοπλία του εἶναι ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Μέ ἀκράδαντη πίστη στόν Χριστό καί μέ ἀταλάντευτη ἐλπίδα στήν ἀνάστασή του εἶναι ἔτοιμος νά ὑποστῇ τά πάντα γιά τή δόξα του. Δέν δειλιάζει ἀπό τίς ἀπειλές τῶν ἐχθρῶν του. Δέν φοβάται τόν θάνατο οὔτε ὑποχωρεῖ μπροστά στό μαρτύριο, ἀλλά προχωρεῖ μέ προθυμία καί σπεῦδει νά συναντήσῃ τόν Χριστό, πού θά τοῦ προσφέρει τό στεφάνι τῆς νίκης. Βάζοντας στό

στόμα του ὁ ὑμνογράφος λόγια παρμένα ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο, γράφει: «Οὐδεὶς ἡμᾶς χωρίσῃ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν, οὐ πῦρ, οὐ ξίφος, ἐβόας, μάρτυς, οὐ διωγμός, οὐ λιμός, οὐκ αἰκισμός»⁴.

Αὐτό πού προσφέρει ὁ Γεώργιος στόν Χριστό εἶναι ἡ θέλησή του. Αὐτή ὅμως δέν εἶναι ἀρκετή γιά νά διατηρήσῃ τόν ἄνθρωπο ἀτρόμητο μπροστά στό μαρτύριο. Χωρίς τή χάρη τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος παραμένει δοῦλος τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Ἀδυνατεῖ νά ξεφύγῃ ἀπό τήν ἀναγκαιότητα τῆς αὐτοσυντηρήσεως καί νά δεχθεῖ ἐκούσια τό μαρτύριο καί τόν θάνατο.

Ἡ πίστη ὅμως στόν Χριστό βγάζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ματαιότητα τῆς προσκαιρότητας καί τόν κατευθύνει σέ μιᾶ νέα προοπτική ζωῆς. Τόν τοποθετεῖ στήν προοπτική τῆς αἰώνιας ζωῆς, τῆς μόνης ἀληθινῆς ζωῆς, πού νικᾷ τή φθαρτότητα καί τή θνητότητα. Ὁ πιστός δέν περιμένει ἀπλῶς τήν αἰώνια ζωή μετά τόν θάνατό του, ἀλλά καί μετέχει στή ζωή αὐτή ἤδη ἀπό τήν παρούσα ζωή του. Ἐχοντας μέσα του τόν Χριστό, πού εἶναι ἡ αὐτοζωή καί ἡ πηγή τῆς ζωῆς, ἔχει τήν προϋπόθεση νά ἀντιμετωπίσει τόν φόβο τοῦ μαρτυρίου καί τοῦ θανάτου.

Τό ρωμαλαῖο φρόνημα, γιά τό ὁποῖο ἐγκωμιάζεται ἀπό τόν ὑμνογράφο του ὁ Γεώργιος, εἶναι τό φρόνημα πού καλλιεργήθηκε μέ τήν προϋπόθεση αὐτή. Τό φρόνημα τοῦ μάρτυρα δέν διαμορφώνεται μέ κάποια ἐξωτερική ἢ ἀντικειμενική σχέση μέ τόν Χριστό, ἀλλά μέ τήν προσωπική κοινωνία καί ἔνωση μαζί του. Ὁ μάρτυρας δέν ἀντλεῖ τό θάρρος του ἀπό κάποιον πού βρίσκεται μακριά ἢ ἔξω ἀπό αὐτόν, ἀλλά ἀπό αὐτόν πού ἔχει καί ζεῖ μέσα του. «Χριστῷ καί συσταυροῦμαι, Χριστῷ καί συνανίσταμαι, ἔκραζες, μάρτυς, πρὸς τούς τυράνους, καί σὺν αὐτῷ δοξασθήσομαι αἰεὶ»⁵.

Ὁ μάρτυρας ζεῖ μέσα στόν Χριστό καί ὁ Χριστός μέσα στόν μάρτυρα. Ἔτσι κατορθώνει νά ὑπομείνῃ τά φρικτά βασανιστήρια καί νά νικήσῃ τίς δυνάμεις τοῦ πονηροῦ. «Ἐν σοὶ θαρρῶν ὁ μάρτυς σου, Χριστέ, τήν νίκην ἔλαβεν· καταφρονήσας τῶν προσκαιρῶν τήν ζώην τήν μέλλουσαν κατεκληρονόμησεν διὰ βασάνων ἀλγυνῶν». «Ἐν σοὶ τό κράτος, Κύριε, ὁ μάρτυς ἔχων, ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἄξια ὑπάρχει τά

¹ Ἀγίου Ἀνδρέου Κρήτης, Κανὼν εἰς τόν Ἅγιον Μεγαλομάρτυρα Γεώργιον, Προσόμοιο α' ὠδῆς.

² Μ. Βασιλείου, Περί Ἀγίου Πνεύματος 62, PG 32, 184A.

³ Προσόμοιο α' ὠδῆς.

⁴ Προσόμοιο β' ὠδῆς. Πρβλ. Ρωμ. 8, 35.

⁵ Προσόμοιο β' ὠδῆς.

παθήματα ταῦτα πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα τῆς ἡτοιμασμένης μοι βασιλείας οὐρανῶν»⁶.

Τὰ ἐπαναλαμβανόμενα αὐτά «ἐν σοί» φέρουν στό νοῦ μας τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως στό πρόσωπό του: «Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτόν καὶ ἐγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς»⁷. Ἡ διατύπωση αὐτή, ποὺ μένει συχνὰ ἀπαρατήρητη, ἀλλὰ καὶ παραθεωρεῖται σέ ὅλες σχεδὸν τίς ξενόγλωσσες μεταφράσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἔχει κεφαλαιώδη σπουδαιότητα γιὰ τὴν σωστή κατανόηση τῆς ἔννοιας τῆς ὁμολογίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι κάποια ἀπλή ἐξωτερικὴ πράξη, ποὺ πραγματοποιεῖται μὲ ὀρισμένες φραστικές διατυπώσεις. Δὲν εἶναι κάποιο ἀπλό ἀντικειμενικὸ γεγονός, ποὺ δὲν ἐγγίζει τὸ βαθύτερο εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἔκφραση μιᾶς βαθύτερης ὑπαρξιακῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Χριστό. Εἶναι καρπὸς «κοινωνίας ἐν τῇ ὑπάρξει» τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν πιστό καὶ τοῦ πιστοῦ μὲ τὸν Χριστό.

Γιὰ νὰ ὁμολογήσει κάποιος τὸν Χριστό, πρέπει νὰ συνδεθεῖ μὲ αὐτόν καὶ νὰ βρίσκεται σέ κοινωνία μαζί του. Τότε καὶ ὁ Χριστὸς βρίσκεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι μέσα του καὶ τὸν ἐνισχύει, ὥστε νὰ νικήσει τὸν φόβο τῶν μαρτυρίων καὶ τοῦ θανάτου. Ἀντιθέτως ἡ ἄρνηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐξωτερικὴ ἢ ἐχθρικὴ πράξη καὶ τοποθέτηση. Στὴν περίπτωση αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος παραμένει ξένος ἢ ἐχθρικός πρὸς τὸν Χριστό καὶ ὁ Χριστὸς ξένος πρὸς αὐτόν. Γι' αὐτὸ ἐξαρχῆς ἡ ὁμολογία τῆς χριστιανικῆς πίστεως συνδέθηκε μὲ τὸ μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος, ποὺ ἐντάσσει τὸν ἄνθρωπο στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν καθιστᾷ κοινωνό τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεώς του.

Τὸ μαρτύριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐπισημαίνει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, εἶναι ἓνα νέο Βάπτισμα, ποὺ ἀποδεικνύει τιμιότερο τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Εἶναι τὸ λεγόμενο Βάπτισμα τοῦ αἵματος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἅγιος ἐπισφραγίζει τὸ ἅγιο Βάπτισμά του: «Τῷ αἵματί σου, τρισμακάρε, τὸ βάπτισμα τὸ ἅγιον ἐπισφραγίσας, τιμιώτερον

ἀπέδειξας· τῷ πυρί γάρ οὕτω προσωμίλησας, καθάπερ χρυσὸς ὤφθης δοκιμώτατος»⁸.

Γιὰ νὰ δεχθεῖ τὸ Βάπτισμα αὐτὸ ὁ μάρτυρας, πρέπει νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ κάθε δεσμό ποὺ τὸν καθηλώνει στὴν πρόσκαιρη ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ νὰ στραφεῖ ἐξολοκλήρου στὴν μέλλουσα ζωὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Χρειάζεται νὰ στρέψει ὁλόκληρη τὴν ὑπαρξή του πρὸς τὸν Θεό, ἐφαρμόζοντας τὴν πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή τῆς ἀγάπης. Ἀλλὰ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐντολῆς αὐτῆς, ὅπως καὶ κάθε ἄλλης ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, γίνεται δυνατὴ ὄχι μόνο μὲ τὴν ἀνθρώπινη βούληση, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν θεία ἐνίσχυση. Καὶ ἡ ἐνίσχυση αὐτὴ προσφέρεται στὸν ἄνθρωπο, ὅταν αὐτὸς ἔχει προετοιμάσει τὸν ἑαυτό του καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ τὴν ἀποδεχθεῖ.

Τὸ βασικότερο στοιχεῖο τῆς προετοιμασίας αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μετάθεση τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα στὰ αἰώνια. Αὐτονόητο βέβαια εἶναι ὅτι ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ κάποια διανοητικὴ ἢ ἄλλη μερικὴ στροφή τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεό, ἀλλὰ γιὰ τὴν καθολικὴ ἀναφορά του πρὸς αὐτόν κατὰ τὴν ἀπαιτήση τῆς πρώτης καὶ μεγάλης ἐντολῆς: «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου»⁹. Ἔχοντας λοιπὸν ὁ Γεώργιος στραμμένη ὁλόκληρη τὴν ὑπαρξή του στὴν μέλλουσα ζωὴ καὶ ἐνδυναμούμενος ἀπὸ τὸν πρῶτο μάρτυρα, τὸν Χριστό, καταφρονεῖ τὴν πρόσκαιρη ζωὴ γιὰ νὰ κληρονομήσει τὴν αἰώνια.

Ὁ Κανὼνας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἔχει ἀναφορὲς σέ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Σέ μερικές μάλιστα περιπτώσεις παρατίθενται αὐτούσια σχεδὸν χωρία μὲ κάποια μικρὴ φραστικὴ παραλλαγή γιὰ τὴν προσαρμογὴ τους στό μέτρο τοῦ Κανόνα. Ἔτσι τὸ χωρίο τῆς Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Τίς ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ»¹⁰, τοποθετεῖται στό στόμα τοῦ Γεωργίου μὲ τὸ ἀκόλουθο προσόμοιο: «Οὐδεὶς ἡμᾶς χωρίσῃ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν, οὐ πῦρ, οὐ ξίφος... οὐ διωγμός, οὐ λιμός, οὐκ αἰκισμός»¹¹.

Ὁ μεγαλομάρτυρας Γεώργιος, ὅπως καὶ κάθε μάρτυρας καὶ ἅγιος, ἔχει παρρησία στὸν Θεό καὶ γι' αὐτὸ μπορεῖ νὰ πρεσβεύει γιὰ τοῦ πιστοῦ ποὺ βρίσκονται στὸν κόσμος. Ἔτσι ὁ

ποιμενάρχης τῆς Κρήτης καὶ συγγραφέας τοῦ Κανόνα αὐτοῦ βρίσκει συχνὰ τὴν εὐκαιρία νὰ ἀπευθύνει στὸν Μεγαλομάρτυρα τὴν παράκληση νὰ προστατεύει τὴν ποιμνὴ τῶν πιστῶν καὶ νὰ μεσιτεύει γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴ σωτηρία τους.

Ἡ μεσιτεία τῶν ἁγίων ἔρχεται ὡς ἔκφραση τῆς σχέσεώς τους μὲ τὰ ἐπὶ γῆς στρατευόμενα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι καὶ παραμένει μία καὶ ἀδιαίρετη. Δὲν ὑπάρχει ἐπίγεια καὶ ἐπουράνια Ἐκκλησία, ἀλλὰ μία καὶ μόνη Ἐκκλησία μὲ κεφαλὴ τὸν Χριστό. Καὶ ὁ θάνατος δὲν διαιρεῖ σέ τελικὴ ἀνάλυση τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, γιατί αὐτὰ παραμένουν ἐνωμένα στό ἐνιαῖο καὶ ἀδιαίρετο σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

Τὴν πρώτη θέση μεταξύ τῶν ἁγίων κατέχει ἡ Παναγία. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἡ Παναγία ἔχει ὀργανικὴ θέση στὴ ζωὴ καὶ τὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι καὶ οἱ Κανόνες ὅλων τῶν ἁγίων σέ ὅλες τίς ὁδὲς τους κλείνουν μὲ τὰ λεγόμενα Θεοτοκία, δηλαδὴ μὲ τὰ προσόμοια τροπάρια ποὺ ἀναφέρονται στὴν Θεοτόκο.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας συνέταξε καὶ δύο ἐγκωμιαστικούς λόγους γιὰ τὸν ἅγιο Γεώργιο. Στὸν δεῦτερο ἀπὸ αὐτοὺς, ποὺ μεταγλωττίστηκε μάλιστα ἀπὸ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη, ἐπισημαίνει καὶ τὴν σημασία τοῦ ὀνόματός του.

Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, τὰ ὀνόματα τῶν ἁγίων φανερώνουν τὴν χάρη καὶ τὴν ἀρετὴ ποὺ εἶχαν αὐτοὶ ποὺ τὰ ἔφεραν. Ἔτσι καὶ ὁ Γεώργιος εἶναι ὁ γεωργὸς ποὺ κοπίασε ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, καὶ στὸν κατάλληλο καιρὸ ἀπέδωσε στὸν Δεσπότη τοῦ παντός ἑκατονταπλάσιο καρπὸ. Εἶναι αὐτὸς ποὺ ἄνοιξε μὲ τὸ ἄροτρο τῆς ἀρετῆς του τὰ γλυκὰ αὐλάκια τῆς εὐσεβείας καὶ ἀποδείχθηκε εὐθετος γιὰ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὅπως εἶπε ὁ Χριστὸς¹². Εἶναι αὐτὸς ποὺ ἔσπειρε μὲ δάκρυα καὶ θέρισε μὲ ἀγαλλίαση, ὅπως ἀναφώνησε ὁ Δαβίδ, αὐτὸς ποὺ ἔβαλε μὲ πένθος τὰ σπέρμα-

τα καὶ μάζεψε μὲ χαρὰ τοὺς καρπούς. Εἶναι ἡ εὐκολογεώρητη γῆ, ποὺ δέχεται πολλές φορὲς τὴν βροχὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ βλασταίνει γλυκὰ βότανα σέ ὅσους τὴν θερίζουν μὲ πίστη. Εἶναι τὸ εὐωδέστατο περιβόλι, μέσα στό ὁποῖο βλάστησαν πλούσια τὰ ἄνθη τῆς εὐσεβείας, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο συνάξουν οἱ νοπτὲς μέλισσες γλυκὰ κηρόμελα, ποὺ ἡ γλυκύτητά τους εἶναι θεραπεία ψυχῆς. Εἶναι τὸ εὐχρηστο δένδρο, ποὺ εἶναι φυτευμένο κοντὰ στοὺς ποταμούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἔχει πάντοτε θαλλερά τὰ φύλλα του καὶ φέρει ὠριμους τοὺς καρπούς τῆς ἀρετῆς γιὰ τὴν ψυχικὴ ἀνάπτυξη αὐτῶν ποὺ τοὺς γεύονται. Εἶναι τὸ καρποφόρο κλῆμα τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου, ποὺ ἔχει γεωργὸ τὸν οὐράνιο Πατέρα, ὁ ὁποῖος γεωργεῖ μὲ αὐτόν σέ ἐμᾶς πνευματικὴ εὐφροσύνη γιὰ τὴν θεραπεία τῶν παθῶν καὶ τὸν ἀνακαινισμό τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Εἶναι ἡ πηγὴ τῶν θείων ὑδάτων· κάθε ἔρημη ψυχὴ, ποὺ ποτίζεται ἀπὸ αὐτήν, καλλιεργεῖται καὶ καρποφορεῖ

πίστη, ἐλπίδα καὶ ἀγάπη, τὴν πολυπόθητη τριάδα τῶν θεολογικῶν ἀρετῶν. Γεώργιος εἶναι τέλος ὁ γεωργὸς τῶν θεϊκῶν νοημάτων καὶ τὸ χωράφι τοῦ Θεοῦ, στό ὁποῖο γεωργήθηκε ἡ χάρη τῆς εὐσεβείας καὶ ἔγιναν τὰ πλήθη τῶν θαυμάτων¹³.

Μὲ τὴν ἐνάρετη ζωὴ καὶ τὸν μαρτυρικὸ θάνατό του, μὲ τὴν ἀκράδαντη πίστη καὶ τὸ ἀκλόνητο θάρρος του ὁ ἅγιος Γεώργιος ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς Μεγαλομάρτυρας καὶ Τροπαιοφόρος. Τὸ πλῆθος τῶν ἱερῶν Ναῶν ἢ καὶ ὁλόκληρων ἱερῶν Μονῶν ποὺ ἀφιερώθηκαν στὸν ἅγιό

μας, ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἀκολουθιῶν ποὺ συντάχθηκαν γιὰ νὰ τὸν τιμήσουν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπεριόριστος ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ποὺ φέρουν τὸ ὄνομά του, εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ σημάδια ποὺ φανερώνουν τὴν ἰδιαίτερη θέση ποὺ κατέχει ὁ ἅγιός μας στὴ συνείδηση τῶν πιστῶν. ■

⁶ Προσόμοια ε' ὁδῆς.

⁷ Ματθ.10,32-33. Πρβλ. καὶ Λουκ. 12,8-9.

⁸ Προσόμοιο δ' ὁδῆς.

⁹ Λουκ. 10,27.

¹⁰ Ρωμ. 8,35.

¹¹ Προσόμοιο β' ὁδῆς.

¹² Βλ. Λουκ. 11,62.

¹³ Βλ. Ἁγίου Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μεγαλομάρτυρα Γεώργιον, μεταφρασθέν εἰς κοι-

νὴν διάλεκτον ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, στό ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαδάκη, Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Ὑμνογραφικὰ καὶ ἐγκωμιαστικά, ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, Ἀθήνα 2003, σ. 673-674.